

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« » 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1.1. ОДФС.02 **ПСИХОЛОГІЯ**

Напрямок підготовки 6.010102 «Початкова освіта»

II курс

Педагогічний інститут

Київ – 2016

УДК 159.9
ББК 74.580

Психологія: робоча навчальна програма [для студентів за напрямом підготовки 6.010102 «Початкова освіта»] / Уклад. О.О.Музика. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 30 с.

Розробник:

Музика Олена Оксентівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від “2” 07.09 2016 року №__

Завідувач кафедри педагогіки та психології

_____ Г.І. Іванюк

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

_____ М.А. Машовець

© О.О. Музика, 2016 рік

© КУ імені Бориса Грінченка, 2016 рік

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет психології – закономірності й механізми психічного розвитку та вікова динаміка становлення особистості в процесі соціалізації

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 8 кредитів</p> <p>Кількість модулів – 8, змістових модулів – 8 модулів</p> <p>Індивідуальне науково-дослідне завдання – комплексний опис та інтерпретація психічних явищ</p> <p>Загальна кількість годин: 240 годин</p> <p>Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 години самостійної роботи студента - 2 години</p>	<p>Шифр та назва галузі знань: 0101 «Педагогічна освіта»</p> <p>Шифр та назва напрямку: 6.010102 «ПОЧАТКОВА ОСВІТА»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: "бакалавр"</p>	<p>Обов'язкова дисципліна</p> <p>Формування фахових компетентностей</p> <p>Рік підготовки: 1-2-й.</p> <p>Семестр: 1-й/2-й/3-й.</p> <p>Аудиторні заняття – 98 годин, з них:</p> <p>лекції (теоретична підготовка) – 48 годин</p> <p>семінарські заняття – 24 години</p> <p>практичні заняття - 26 годин</p> <p>модульний контроль - 14 годин</p> <p>самостійна робота - 98 годин</p> <p>види контролю - залік – 1,2 семестр іспит – 3 семестр сем. контроль - 30 годин</p>	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить – 40/60.

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Психологія» є ознайомлення студентів з актуальними проблемами сучасної загальної, вікової та педагогічної психології, основними закономірностями функціонування психіки та вікової динаміки її розвитку, теоретичними та методологічними основами вивчення психічної діяльності особистості, її когнітивної, афективної та регулятивної сфер на різних вікових етапах розвитку, у молодшому шкільному віці, зокрема.

Завдання:

- оволодіння студентами категоріально-термінологічним апаратом психології, засвоєння основних понять та розвиток понятійного мислення;
- формування знань про закономірності функціонування і розвитку психіки;
- ознайомлення студентів з віковою динамікою розвитку особистості;
- реалізація системного підходу до висвітлення проблем структури особистості, регуляції діяльності, спілкування як багатопланового процесу; розвитку особистості у діяльності та спілкуванні;
- ознайомлення студентів з основними властивостями та закономірностями розвитку уваги, відчуттів, сприймання, мислення, уяви людини; розвитку емоційно-вольової сфери та індивідуально-психологічних властивостей особистості;
- розвиток професійних компетентностей.

По завершенню вивчення дисципліни студенти мають **знати**:

- основні поняття, принципи психології;
- основні методи психологічного дослідження;
- теоретичні положення з проблем розвитку та функціонування психіки;
- закономірності розвитку основних психічних функцій;
- закономірності розвитку особистості в процесі діяльності та спілкування;

- особливості функціонування й розвитку пізнавальної, емоційної, вольової сфер особистості, у молодшому шкільному віці, зокрема;
- індивідуально-психологічні властивості та їх вплив на соціалізацію особистості;
- психологічні механізми навчальних і виховних впливів на особистісний розвиток учня;
- закономірності освоювання учнями соціокультурного досвіду та збереження його в індивідуальній свідомості.

По завершенню вивчення дисципліни студенти мають **уміти**:

- аналізувати сутність психічних процесів в залежності від факторів, що на них впливають;
- виділяти й оцінювати біологічні, соціальні, культурні складові соціально-психологічних явищ;
- враховувати особливості провідної діяльності, суперечностей, сензитивних періодів та соціальної ситуації розвитку в груповій та індивідуальній роботі з молодшими школярами;
- проводити дослідження психічних процесів та індивідуально-психологічних властивостей особистості;
- застосовувати комплекс методик при проведенні психологічного дослідження пізнавальної сфери особистості, у молодшому шкільному віці, зокрема;
- аналізувати міжособові стосунки в групах;
- інтерпретувати отримані результати, робити висновки;
- застосовувати теоретичні знання у практичній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I.

ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Психіка як предмет пізнання

Психологія як наука про закономірності розвитку та функціонування психіки. Предмет загальної та вікової психології. Історія розвитку. Основні тенденції розвитку сучасної загальної та вікової психології.

Поняття про психіку. Основні форми прояву психіки. Функції психіки. Виникнення та розвиток психіки. Рефлекторна природа психіки. Психіка та свідомість. Історичний розвиток людської свідомості. Структура свідомості. Поняття про несвідоме. Свідоме та несвідоме в психічній діяльності людини.

Тема 2. Психологія в системі наук

Місце сучасної психології в системі наук. Структура сучасної психології. Характеристика основних галузей психологічних знань. Загальна та вікова психологія. Зв'язок психології з іншими науками: з природничими науками, з технічними науками, з соціальними науками. Взаємозв'язок загальної та вікової психології з педагогікою. Значення психологічних знань в практичній діяльності вчителя початкових класів.

Принципи психології. Загальне поняття про методи психологічних досліджень. Класифікація методів психології. Характеристика основних методів: спостереження та експеримент. Характеристика допоміжних методів: тест, бесіда, анкетування, аналіз продуктів діяльності.

Змістовий модуль 2.

ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ РОЗВИТОК

Тема 3. Увага

Поняття про увагу як особливу форму психічної активності. Фізіологічні основи уваги. Види і форми уваги. Структура (властивості) уваги. Індивідуальні відмінності уваги. Неуважність та її причини. Шляхи керування увагою учнів.

Тема 4. Відчуття та сприймання

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття та сприймання. Рефлекторна природа відчуттів та сприймань. Загальні властивості та закономірності відчуттів. Характерні особливості сприймань. Класифікація відчуттів та сприймань. Основні види відчуттів: екстероцептивні, інтероцептивні, пропріоцептивні відчуття. Основні види сприймання за модальністю. Сприймання простору. Сприймання руху. Сприймання часу. Сприймання як дія. Спостереження і спостережливість. Відчуття та сприймання в професійній діяльності вчителя.

Тема 5. Пам'ять

Поняття про пам'ять. Теорії механізмів пам'яті. Види пам'яті. Запам'ятання і його види. Умови ефективності запам'ятовування. Відтворення і його види. Уявлення пам'яті, їх особливості. Забування і збереження. Боротьба із забуванням. Індивідуальні особливості в процесах пам'яті. Типи пам'яті. Пам'ять у професійній діяльності вчителя.

Тема 6. Мислення та уява

Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Психологічна характеристика мислення як процесу вирішення задач. Поняття проблемної ситуації. Процес розуміння. Розумові дії та мислительні операції. Форми мислення. Види мислення. Процес засвоєння понять. Індивідуальні відмінності мислення, їх діагностика та розвиток.

Поняття про уяву, та її фізіологічні основи. Процес утворення образів уяви. Види уяви та її індивідуальні особливості. Уява і особистість. Роль уяви в ігровій діяльності дитини і творчій діяльності дорослого.

Тема 7. Емоційно-вольові процеси

Поняття про емоції та почуття, їх роль у практичній та пізнавальній діяльності. Фізіологічні основи емоцій та почуттів. Теорії емоцій та почуттів у психології. Основні форми переживання почуттів. Основні емоціональні стани та їх зовнішній вираз. Вищі почуття та їх види. Розвиток емоційної сфери дитини.

Поняття про волю. Основні види вольових дій людини. Структура вольового акту: простий вольовий акт; складний вольовий акт. Загальна характеристика вольових станів. Психологічна характеристика стану

мобілізаційної готовності. Психологічна характеристика стану зосередженості. Загальна характеристика розвитку вольової регуляції поведінки. Вікові особливості формування здатності до вольових дій. Розвиток волі в онтогенезі. Вольові якості особистості. Критерії волі. Виховання та самовиховання волі.

Змістовий модуль 3.

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ТА СПІЛКУВАННІ

Тема 8. Особистість

Поняття про особистість у психології. Співвідношення понять “людина”, “індивід”, “особистість” та “індивідуальність”. Психологічні теорії особистості. Рушійні сили розвитку особистості. Становлення особистості в процесі соціалізації. Роль активності у розвитку особистості.

Структура особистості. Спрямованість особистості як система стійких мотивів поведінки і діяльності. Інтереси, переконання і світогляд особистості. Самосвідомість особистості, особливості її розвитку. Я-концепція та образ Я. Самооцінка та рівень домагань особистості. Самоповага особистості. Психологічний захист особистості. Установки особистості. Критерії сформованості особистості.

Тема 9. Діяльність та спілкування

Активність і діяльність. Потреби як джерело активності. Структура діяльності. Освоєння діяльності. Знання, вміння, навички та звички. Основні види діяльності.

Поняття про спілкування та його види. Спілкування як обмін інформацією. Невербальна і вербальна комунікації. Мовлення як процес спілкування за допомогою мови, його фізіологічні механізми і розвиток у дітей. Мовлення вчителя, вихователя. Спілкування як міжособова взаємодія. Основні засоби впливу в процесі спілкування. Спілкування як розуміння людьми один одного. Психологічні механізми сприймання людиною людини. Зворотній зв'язок у спілкуванні.

Тема 10. Міжособові стосунки в групах

Поняття про групи. Групи та їх класифікація. Колектив як вища форма розвитку групи. Диференціація в групах і колективах. Інтеграція в групах і колективах. Формування колективу і колективізму.

Тема 11. Психологія індивідуальності

Поняття про темперамент і його фізіологічні основи. Основні психічні властивості, які характеризують темперамент. Типи темпераментів та їх психологічна характеристика. Роль темпераменту в трудовій та навчальній діяльності.

Поняття про характер та його структуру. Природні та соціальні передумови характеру. Структура характеру. Акцентуація рис характеру. Формування характеру. Характер та індивідуальність людини. Характер і професійна діяльність вчителя.

Поняття про здібності та їх структуру. Загальні та спеціальні здібності. Кількісна і якісна характеристика здібностей. Природні передумови здібностей. Формування здібностей. Рівні розвитку здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях людей, їх діагностика. Зв'язок темпераменту, характеру і здібностей.

Змістовий модуль 4.

ВІКОВА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Тема 12. Закономірності та динаміка психічного розвитку та формування особистості в онтогенезі

Поняття про психічний розвиток. Розвиток індивіда та формування особистості. Рушійні сили психічного розвитку.

Фактори психічного розвитку. Роль біологічних та соціальних факторів у психічному розвитку особистості.

Загальні закономірності психічного розвитку (нерівномірність, інтеграція і диференціація психіки, пластичність). Поняття про сензитивні та латентні періоди, про затримки психічного розвитку. Діалектичний взаємозв'язок навчання та розвитку. Культурно-історична теорія розвитку вищих психічних функцій Л.С. Виготського.

Тема 13. Критерії вікової періодизації розвитку особистості

Вікова періодизація розвитку особистості та її психологічні критерії. Підходи до вікової періодизації психічного розвитку (за Г.С. Костюком, Д.І. Фельдштейном, Е. Еріксоном). Вікова періодизація Л.С. Виготського, Д.Б. Ельконіна. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психічні новоутворення. Кризові явища у психічному розвитку.

Змістовий модуль 5.

ПСИХОЛОГІЯ ДИТИНСТВА

Тема 14. Психологічні особливості розвитку дитини у ранньому віці

Психологія пренатального розвитку. Вік немовляти. Характеристика фази новонародженості. Рефлекси та їх значення в житті людини. Взаємозв'язок фізичного та психічного розвитку немовляти. Розвиток емоційної сфери у немовлят. Комплекс поживлення. Безпосереднє емоційне спілкування як провідна діяльність немовляти. Характеристика психічних новоутворень періоду немовляти.

Психічний розвиток у ранньому дитинстві. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Предметно-маніпуляційна діяльність та її значення для психічного розвитку дитини. Новоутворення в ранньому дитинстві. Розвиток мовлення. Розумовий розвиток дитини у ранньому віці. Передумови формування особистості у ранньому дитинстві. Криза 3-х років.

Тема 15. Психічний розвиток та формування особистості у дошкільному віці

Особливості фізичного та психічного розвитку дошкільника.

Гра як провідна діяльність в дошкільному дитинстві. Рольова гра як особлива форма взаємодії дитини зі світом дорослих. Роль гри в психічному розвитку.

Характеристика новоутворень у дошкільному дитинстві (супідрядність мотивів, децентрація мислення, потреба у значимій та соціально оцінюваній діяльності, потреба у соціальній відповідності, первинні етичні інстанції і моральні почуття). Значення дошкільного віку у формуванні особистості дитини.

Тема 16. Психічний розвиток та формування особистості молодших школярів

Анатомо-фізіологічні особливості молодших школярів. Психологічна готовність дитини до школи (соціально-психологічна, інтелектуальна, мотиваційно-вольова готовність). Особливості соціальної ситуації розвитку у молодшому шкільному віці.

Психічна перебудова пов'язана зі вступом дитини до школи, роль вчителя у цьому процесі. Навчальна діяльність як провідна у молодшому

шкільному віці, її особливості. Динаміка та шляхи і засоби формування у молодших школярів інтересу до навчання.

Розвиток пізнавальних процесів, їх особливості. Формування особистості молодшого школяра.

Змістовий модуль 6. ПСИХОЛОГІЯ ДОРΟΣЛОСТІ

Тема 17. Особливості психічного розвитку особистості у підлітковому та юнацькому віці

Підлітковий вік як перехідний від дитинства до дорослості. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітка, її відображення в психологічних особливостях цього віку. Характеристика основних теорій розвитку підлітка.

Формування особистості в підлітковому віці. Розвиток самосвідомості підлітка. Основні суперечності підліткового віку. Проблема кризи розвитку. Почуття дорослості як центральне психічне новоутворення підліткового віку. Критичне ставлення до дорослих. Спілкування з ровесниками у процесі суспільно-корисної діяльності як провідна діяльність у підлітковому віці. Ставлення до учбової діяльності. Трудова діяльність, її значення для формування особистості підлітка.

Формування особистості у юнацькому віці. Особливості самосвідомості та самооцінки юнаків та дівчат. Дружба і любов у юнацькому віці. Розвиток емоційно-вольової сфери.

Особливості розвитку пізнавальних процесів та мотивів учіння в юнацькому віці. Характеристика провідної діяльності у юнацькому віці. Психологічні особливості формування професійних інтересів, нахилів та здібностей юнаків та дівчат.

Тема 18. Особливості психічного розвитку дорослої людини

Психологічні теорії розвитку особистості в дорослому віці. Загальна характеристика дорослості. Рання дорослість. Зрілий дорослий вік.

Психосоціальний розвиток у дорослому віці. Особистість, сім'я та робота: контекст розвитку дорослої людини. Етапи професійного становлення та розвиток особистості. Робота та стиль життя. Кризові явища у психічному розвитку особистості.

Особистість і старіння. Психосоціальний розвиток у літньому віці. Особливості когнітивного розвитку людей літнього віку. Психологічні проблеми старості. Особистісні та соціальні проблеми літніх людей.

Змістовий модуль 7.

ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Тема 19. Психологія навчання

Психологія навчальної діяльності: сутність, структура, особливості. Вчитель і учень як повноправні учасники навчального процесу: суб'єкт-об'єктні та суб'єкт-суб'єктні відношення.

Врахування вікових та індивідуально-типологічних особливостей учнів у процесі навчання. Особливості роботи з шульгами. Психологічні засади інклюзивного навчання.

«Пласти» розвитку (за А.К. Марковою) та їх врахування у навчальному процесі (навченість-научуваність, розвинутість-розвивальність і вихованість-виховуваність).

Психологічний аналіз типів навчання. Психологічні засади розвивального навчання. Система розвивального навчання Ельконіна-Давидова. Психологія оцінювання навчальних досягнень учнів.

Тема 20. Психологія учіння

Учіння як самостійна пізнавальна діяльність учня. Психологічні особливості засвоєння знань та формування умінь і навичок. Засвоєння знань і проблема розуміння. Психологія оволодіння уміннями та навичками та їх застосування. Теорія поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін, Н.Ф. Талізін).

Молодший школяр як суб'єкт учбової діяльності (Г.А.Цукерман). Мотивація учіння. Розвиток внутрішньої мотивації. Пізнавальний інтерес як важливий компонент учіння. Пізнавальний процес і розвиток здібностей. Учіння і розвиток самостійності.

Тема 21. Психологія виховання

Виховання як цілеспрямований процес формування особистості. Психологічні механізми формування особистості. Вплив діяльності на фор-

мування особистості. Взаємозв'язок навчання, виховання і розвитку.

Психологічний аналіз базових моделей виховання (директивна, прихованого впливу, сприяння). Психологічні критерії та показники вихованості учнів. Концепція морального розвитку Л. Кольберга. Рівні та стадії морального розвитку за Л.Кольбергом. Вікові аспекти виховання.

Психологічні механізми та закономірності виховних впливів. Психологічне обґрунтування виховних впливів.

Самовиховання як вища форма самоуправління у вихованні. Психологічний аналіз методів і прийомів виховання та самовиховання.

Змістовий модуль 8.

ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Тема 22. Психологічний аналіз педагогічної діяльності

Психологічні особливості педагогічної діяльності: цілі та завдання, структура. Мотивація педагогічної діяльності. Поняття про продуктивність педагогічної діяльності (Н.В. Кузьміна). Рефлексія продукту і результату педагогічної діяльності.

Спілкування у структурі педагогічної діяльності. Соціально-психологічні аспекти педагогічного спілкування: комунікація, інтеракція, перцепція. Механізми міжособистісного сприймання в системі «вчитель-учні». Вплив характеру педагогічного спілкування на психічний розвиток учнів.

Тема 23. Психологія вчителя та його професійний розвиток

Становлення професійної самосвідомості вчителя: педагогічна спрямованість, образ Я, самооцінка, рівень домагань. Педагогічні здібності та їх розвиток у навчально-професійній діяльності. Рівні сформованості педагогічних здібностей. Педагогічний такт та педагогічна спостережливість.

Педагогічна практика та формування стилю педагогічної взаємодії. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Вплив характеру педагогічної взаємодії на психічний розвиток учнів. Критерії професіоналізму вчителя.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ»

Разом: **240** год. (лекції – **48** год., семінарські заняття – **24** год., практичні заняття – **26** год., самостійна робота – **98** год., модульний контроль – **14** год., семестровий контроль – **30** год.)

Семестр	I семестр							II семестр			
Модулі	Змістовий модуль I. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ		Змістовий модуль II ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ РОЗВИТОК					Змістовий модуль III ОСОБИСТІТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ТА СПІЛКУВАННІ			
Кількість балів за модуль	49 балів		110 балів					115 балів			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекцій	Психіка як предмет пізнання	Психологія в системі наук	Увага	Відчуття та сприймання	Пам'ять	Мислення та уява	Емоційно-вольова регуляція	Особистість	Діяльність та спілкування	Міжособові стосунки в групах	Психологія індивідуальності
12 балів	1+1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал
Теми семінарських та практичних занять	Особливості психології як науки		Увага	Відчуття та сприймання	Пізнавальна діяльність: пам'ять	Пізнавальна діяльність: мислення та уява	Емоційно-вольова регуляція	Психологія особистості	Діяльність у розвитку особистості	Спілкування та міжособова взаємодія	Індивідуальні особливості особ.
132 бали	11 б.		11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.	11+11 б.	11+11 б.	11 б.
Самостійна робота – 55 б.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Поточний контроль - 75 балів	МКР 1 25 балів		Модульна контрольна робота 2 25 балів					Модульна контрольна робота 3 25 балів			

Семестр	II семестр						
Модулі	Змістовий модуль IV.		Змістовий модуль V.			Змістовий модуль VI.	
Назва модуля	ВІКОВА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ		ПСИХОЛОГІЯ ДИТИНСТВА			ПСИХОЛОГІЯ ДОРОСЛОСТІ	
Кількість балів за модуль	59 балів		120 балів			59 балів	
Лекції	12	13	14	15	16	17	18
Теми лекцій 7 балів	Закономірності та динаміка психічного розвитку 1 б.	Критерії вікової періодизації розвитку особистості 1 б.	Психологічні особливості розвитку дитини у ранньому віці 1 б.	Психічний розвиток та формування особистості у дошкільному віці 1 б.	Психічний розвиток та формування особистості молодших школярів 1 б.	Психічний розвиток у підлітковому та юнацькому віці 1 б.	Психологія дорослості 1 б.
Теми семінарів та практичних занять 121 бал	Особливості психічного розвитку в онтогенезі 11 б.	Проблема періодизації психічного розвитку 11 б.	Психічний розвиток у ранньому віці 11 б.	Психічний розвиток у дошкільному віці 11 б.	Психічний розвиток у молодшому шкільному віці 55 б.	Психічний розвиток у підлітковому та юнацькому віці 11+11 б.	
Самостійна робота - 35 б.	5	5	5	5	5	5	5
Поточний контроль – 75 б.	Модульна контрольна робота 4 25 балів		Модульна контрольна робота 5 25 балів			Модульна контрольна робота 6 25 балів	

Семестр	III семестр				
Модулі	Змістовий модуль VII.			Змістовий модуль VIII.	
Назва модуля	ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ			ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ	
Кількість балів за модуль	54 бали			23 бали	
Лекції	19	20	21	22	23
Теми лекцій 5 балів	Психологія навчання 1 б.	Психологія учіння 1 б.	Психологія виховання 1 б.	Психологічний аналіз педагогічної діяльності 1 б.	Психологія вчителя та його професійний розвиток 1 б.
Теми семінарів 22 бали	Психологія навчальної діяльності 11 б.				Психологія вчителя 11 б.
Самостійна робота - 25 б.	5	5	5	5	5
Поточний контроль – 25 б.	Модульна контрольна робота 7 25 балів				
ІНДЗ 30 б.	30 балів				
Підсумковий контроль 40 б.	Екзамен - 40 балів				

Дисципліна з ПМК 618 : 60 = **10,3**

V. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								Заочна форма					
	усього	у тому числі							Семестровий контроль	у тому числі				
		л	с	пр	інд	с.р.	мкр	усього		л	п	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1														
Змістовий модуль 1. ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ														
Тема 1. Психіка як предмет пізнання	14	4	2			8								
Тема 2. Психологія в системі наук	12	2				10								
Модульний контроль	2						2							
Разом за змістовим модулем 1	28	6	2			18	2							
Модуль 2														
Змістовий модуль 2. ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ РОЗВИТОК														
Тема 3. Увага	6	2		2		2								
Тема 4. Відчуття та сприймання	6	2	2	2										
Тема 5. Пам'ять	4	2				2								
Тема 6. Мислення та уява	4	2		2										
Тема 7. Емоційно-вольові процеси	6	2	2			2								
Модульний контроль	2						2							
Залік								Залік						
Разом за змістовим модулем 2	28	10	4	6		6	2							
Модуль 3														
Змістовий модуль 3. РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ТА СПІЛКУВАННІ														
Тема 8. Особистість	6	2	2	2		2								
Тема 9. Діяльність та спілкування	6	2		2										
Тема 10. Міжособові стосунки в групах	8	2	2	2		2								
Тема 11. Психологія індивідуальності	6	2		2		2								
Модульний контроль	2						2							
Разом за змістовим модулем 3	28	8	4	8		6	2							

Модуль 4													
Змістовий модуль 4. ВІКОВА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ													
Тема 12. Закономірності та динаміка психічного розвитку та формування особистості в онтогенезі	14	2	2			10							
Тема 13. Критерії вікової періодизації розвитку особистості	12	2	2			8							
Модульний контроль	2						2						
Разом за змістовим модулем 4	28	4	4			18	2						
Модуль 5													
Змістовий модуль 5. ПСИХОЛОГІЯ ДИТИНСТВА													
Тема 14. Психологічні особливості розвитку дитини у ранньому віці	6	2				2							
Тема 15. Психічний розвиток та формування особистості у дошкільному віці	6	2	2		2	2							
Тема 16. Психічний розвиток та формування особистості молодших школярів	14	2	2	8		2							
Модульний контроль	2						2						
Разом за змістовим модулем 5	28	6	4	10		6	2						
Модуль 6													
Змістовий модуль 6. ПСИХОЛОГІЯ ДОРОСЛОСТІ													
Тема 17. Особливості психічного розвитку особистості у підлітковому та юнацькому віці	14	2	2	2		8							
Тема 18. Особливості психічного розвитку дорослої людини	12	2				10							
Модульний контроль							2						
Залік								Залік					
Разом за змістовим модулем 6	28	4	2	2		18	2						

Модуль 7													
Змістовий модуль 7. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ													
Тема 19. Психологія навчання	10	2	2			6							
Тема 20. Психологія учіння	6	2				4							
Тема 21. Психологія виховання	6	2				4							
Модульний контроль	2						2						
Разом за змістовим модулем 7	24	6	2			14	2						
Модуль 8													
Змістовий модуль 8. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ													
Тема 22. Психологічний аналіз педагогічної діяльності	8	2				6							
Тема 23. Психологія вчителя та його професійний розвиток	10	2	2			6							
Разом за змістовим модулем 8	18	4	2			12							
Усього годин	210	48	24	26		98	14						
Іспит	30							30					
Усього годин	240	48	24	26		98	14	30					

VI. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості психології як науки	2
2	Психічні пізнавальні процеси	2
3	Емоційно-вольова регуляція діяльності	2
4	Особистість у діяльності та спілкуванні	2
5	Спілкування та міжособова взаємодія	2
6	Особливості психічного розвитку в онтогенезі	2
7	Проблема періодизації психічного розвитку	2
8	Психічний розвиток у ранньому та дошкільному віці	2
9	Психічний розвиток у молодшому шкільному віці	2
10	Психічний розвиток у підлітковому та юнацькому віці	2
11	Психологія навчальної діяльності	2
12	Психологія вчителя	2

VII. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологія пізнавальної діяльності: увага	2
2	Психологія пізнавальної діяльності: відчуття та сприймання	2
3	Психологія пізнавальної діяльності: пам'ять, мислення та уява	2
4	Психологія особистості	2
5	Діяльність у розвитку особистості	2
6	Спілкування та міжособова взаємодія	2
7	Індивідуально-психологічні особливості особистості	2
8	Психічний розвиток у дошкільному віці	2
9	Психічний розвиток у молодшому шкільному віці	8
10	Психічний розвиток у підлітковому та юнацькому віці	2

VIII. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Психіка як предмет пізнання	8	5
2	Психологія в системі наук	10	5
3	Увага	2	5
4	Відчуття та сприймання		5
5	Пам'ять	2	5
6	Мислення та уява		5
7	Емоційно-вольові процеси	2	5
8	Особистість	2	5
9	Діяльність та спілкування		5
10	Міжособові стосунки в групах	2	5
11	Психологія індивідуальності	2	5
12	Закономірності та динаміка психічного розвитку та формування особистості в онтогенезі	10	5
13	Критерії вікової періодизації розвитку особистості	8	5
14	Психологічні особливості розвитку дитини у ранньому віці	2	5
15	Психічний розвиток та формування особистості у дошкільному віці	2	5
16	Психічний розвиток та формування особистості молодших школярів	2	5
17	Особливості психічного розвитку особистості у підлітковому та юнацькому віці	8	5
18	Особливості психічного розвитку дорослої людини	10	5
19	Психологія навчання	6	5
20	Психологія учіння	4	5
21	Психологія виховання	4	5
22	Психологічний аналіз педагогічної діяльності	6	5
23	Психологія вчителя та його професійний розвиток	6	5
	Разом :	98	115

ІХ. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з дисципліни «Психологія» – це вид позааудиторної індивідуальної навчально-дослідної роботи студента, що виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і містить результати дослідницького пошуку та відображає рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, узагальнення, закріплення та творче застосування знань із навчальної дисципліни, розвиток дослідницьких умінь та навичок самостійної роботи.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час теоретичних, практичних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу: **комплексний опис та інтерпретація психічних явищ.**

Вимоги до виконання :

- опис психологічної проблеми та обґрунтування її актуальності;
- складання плану роботи;
- виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності; дотримання правил посилання на наукові публікації та цитування авторів;
- доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми;
- дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел).

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за критеріями
1.	Опис психологічної проблеми, обґрунтування її актуальності	4 бали
2.	Складання плану роботи	2 бали
3.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності	10 балів
4.	Дотримання правил посилання на наукові публікації та цитування авторів	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми	6 балів

6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
Разом :		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26-30	Відмінно
Достатній	19-25	Добре
Середній	11-18	Задовільно
Низький	0-10	Незадовільно

Завдання для ІНДЗ з навчальної дисципліни «Психологія»

1. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання А.Франса: “Щоб перетравити знання, треба поглинати їх з апетитом”.
2. Прокоментуйте з точки зору психології діяльності наведене твердження: „Той, хто хоче, робить більше, ніж той, хто може”.
3. Поясніть, чому до темпераменту не можна застосовувати особистісні та соціальні характеристики типу „хороший – поганий”. Проілюструйте конкретними прикладами.
4. На відміну від тварин, людина володіє першою та другою сигнальною системою. За І.П. Павловим слово є таким же реальним умовним подразником, як і образ, але в той же час і набагато всеосяжний порівняно з умовними подразниками тварин. Чому І.П. Павлов назвав слово „сигналом сигналів”, в чому відмінність зв'язків, що утворюються на основі слова від безпосереднього подразника?
5. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання В.Теккеря: “Посійте вчинок - і ви пожнете звичку, посійте звичку - і ви пожнете характер, посійте характер - і ви пожнете долю”.
6. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання Л. Толстого: “Знання тільки тоді є знанням, коли воно здобує зусиллями своєї думки, а не однією пам'яттю”.

7. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання О.І. Герцена: "Науку треба прожити, щоб не формально засвоїти її".
8. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання М. Мольца: "Найбільше мучаться і страждають люди, які зі шкіри лізуть, прагнучи довести собі та іншим, що вони не такі, якими є насправді. І ні з чим не порівняти відчуття полегшення і радості, яке охоплює людину, коли вона нарешті перестає прикидатися і згоджується бути собою".
9. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання А.П. Чехова: "Тоді людина стане кращою, коли ви покажете їй, яка вона є".
10. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання Г.С. Костюка: "Особистість завжди розвивається як індивідуальність. Її індивідуальна своєрідність неповторна".
11. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання Леонардо да Вінчі: "Проси поради у того, хто вміє здобувати перемогу над самим собою".
12. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння англійської приказки: "Можна привести коня до води, але не можна заставити його пити".
13. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання Т. Карлейля: "Ніщо так не навчає, як усвідомлення своєї помилки. Це одне із головних знарядь самовиховання".
14. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання Григорія Сковороди: "Доки ти не навчився, не соромся вчитися".
15. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання Патріка О'Рурка: "Як виховувати дітей, знає кожен, за винятком тих, у кого вони є".
16. Використовуючи психологічні знання, обґрунтуйте своє розуміння висловлювання Віктора Гюго: "Щоб змінити людину, треба починати з її бабусі".
17. Прокоментуйте з точки зору сучасної психології вислів Л.М. Толстого: "Ніщо вірніше того, що людина соромиться і чого не соромиться не

показує ступінь моральної поведінки, на якому вона знаходиться”.
Наведіть приклади.

18. У науково-фантастичному романі французького письменника Веркора “Люди чи тварини” описано як наукова експедиція знаходить у Новій Гвінеї напівмавп-напівлюдей – істот, яких назвали «тропі». Вони полюють, вміють видобувати вогонь і використовують його для примітивного приготування їжі. Найкмітливіші з них навчилися користування сірниками. Знаряддя полювання тропі виготовляють з каменю. Для цього вони б’ють по ньому з великою точністю, відсікаючи спочатку великі, а потім усе менші шматки. Причому вони займаються виготовленням знарядь навіть у разі неможливості їх застосувати. Крім того, «власне людськими» виявляються винятково негативні, антицивілізаційні риси тропі, які, за логікою речей, свідчать швидше про тваринність людини, аніж про людяність тропі. Дослідження мозку померлих тропі показали, що звивини в них майже такі самі, як у людини, але менш чіткі і глибокі. Як відповісти на запитання, винесене автором у назву роману? За якими критеріями можна відрізнити людину від тварини?
19. У романі В. Голдінга «Володар мух» описано ситуацію, коли внаслідок авіаційної катастрофи врятувалися лише діти. І хоча вони й потрапили на острів, де збереглися усі досягнення цивілізації, проте не змогли освоїти їх і невдовзі деградували до варварства. Про що свідчить описана ситуація? Які закономірності формування свідомості вона висвітлює?
20. Учні по-різному реагують на успіхи та неуспіхи у діяльності при досягненні мети. Наприклад, при розв’язуванні завдань після першого неуспіху одні повертаються до завдання ще кілька разів, інші відмовляються від виконання завдання та шукають легшої роботи. Чим можна пояснити відмінності у поведінці дітей? Який феномен описано, в чому його психологічна сутність? Наведіть власні приклади дії описаного феномену.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції, семінарські заняття, практичні заняття, самостійна робота (опрацювання теоретичних питань, основних понять, робота зі словником, конспектування першоджерел), виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, підготовка повідомлень (за бажанням студента).

XI. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний тестовий контроль (на кожному практичному занятті), усне опитування (на кожному семінарському занятті), письмове опитування, реферати (за вибором), модульні контрольні роботи, ІНДЗ, залік, екзамен.

XI. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота												Макс. балів	Іспит	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3				12	40	100
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
Лекції	1+1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
Семінарські та практичні заняття	11		11	11	11	11	11	11	22	22	11			
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
МКР	25		25					25				75		
Форми роботи	Змістовий модуль 4		Змістовий модуль 5					Змістовий модуль 6				7		
	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18							
Лекції	1	1	1	1	1	1	1							
Семінарські та практичні заняття	11	11	11	11	55	22								
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5							
МКР	25		25					25				75		
Форми роботи	Змістовий модуль 7					Змістовий модуль 8					5			
	T19		T20		T21		T22		T23					
Лекції	1		1		1		1		1					
Семінарські та практичні заняття	11								11					
Самостійна робота	5		5		5		5		5					
МКР	25										25			
ІНДЗ – 30												30		
Всього												618		
Іспит													40	
Всього – 618 б. РК – 10,3												60	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	Оцінка за національною шкалою
A	Відмінно – високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими, незначними неточностями	90 – 100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів	незадовільно
F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів	

XII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- опорні конспекти лекцій;
- мультимедійні презентації;
- ілюстративні матеріали;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма.

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Психологія / За ред. Г.С.Костюка. – К.: Рад.школа, 1968.
2. Максименко С.Д. Загальна психологія. – К.: Центр учбової літератури, 2008.
3. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія. – К.: Центр учбової літератури, 2012.
4. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Загальна психологія. – К.: Центр учбової літератури, 2012.
5. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2012.

Допоміжна

1. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. – СПб.: Питер, 2009. - 400с.
2. Гамезо М. В., Домашенко И.А. Атлас по психологии. – М.: Просвещение, 1986.
3. Коломинский Я.Л. Человек: психология. – М.: Просвещение, 1986.
4. Ньюкомб Н. Развитие личности ребенка. – СПб.: Питер, 2002. – 640 с.
5. Подоляк Л.Г. Основи вікової психології. – К.: Главник, 2006. – 112 с.
6. Психологічний словник / За ред. В.І.Войтка. – К.: Вища школа, 1982.
7. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: Навчальне видання. – К.: Каравела, 2011.

Інформаційні ресурси

1. Електронний репозиторій КУБГ <http://elib.kubg.edu.ua>
2. Інституційний репозиторій КУБГ <http://elibrary.kubg.edu.ua/>
3. www.twirpx.com › ... › Загальна психологія Вікова психологія
4. <http://psylib.kiev.ua/>
5. <http://subject.com.ua/psychology/>

Робоча програма навчальної дисципліни

«Психологія»

Укладач: Музика Олена Оксентівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Київського університету імені Бориса Грінченка

Психологія: робоча програма навчальної дисципліни [для студентів за напрямом підготовки 6.010102 «Початкова освіта»] / Укладач: О.О. Музика. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 30 с.